

Bæredygtig udvikling i landbruget

- Hvad kan fremtidssikre landbrugsvirksomheden i forhold til produktion, afsætning og finansiering?

Forfatter

Ivan Damgaard, Chefkonsulent, Strategi & Vækst

Kort introduktion

På SEGES arbejder vi helt overordnet med to forskellige indsatsområder for bæredygtig udvikling i landbruget, benævnt licence to produce og licence to supply.

I praksis vil det være et krav at den enkelte landmand forholder sig til og arbejder med begge indsatsområder.

Licence to produce omhandler den landmand, der ønsker at fremtidssikre sin virksomhed ved

- at arbejde med bæredygtige indsatser, der som min. opfylder de gældende juridiske rammer og regelsæt som landbruget arbejder under – ofte benævnt som landbrugets rammevilkår.
- at arbejde med bæredygtige indsatser som går videre end de gældende rammevilkår for landbruget. Landmanden ønsker at fremtidssikre sin virksomhed enten for
 - at forfølge bæredygtige tiltag som landmanden brænder for og som stemmer med hans værdisæt i forhold til bæredygtig udvikling
 - at udvikle sin landbrugsvirksomhed i en retning som giver accept til at producere fra samfundet/borgerne/forbrugerne.

Licence to produce vil ofte være en kombination af, at landmanden lever op til landbrugets gældende rammevilkår og landmandens bæredygtige mindset, der via et "bæredygtigt lederskab" vil mere bæredygtig transformation end landbruget generelt.

Licence to supply omhandler specifikke krav som en aftager opstiller for, at landbrugsvirksomheden kan komme i betragtning i forhold til at levere sine produkter til aftageren.

Aftageren kan f.eks. være

- en af de andelsejede fødevarer virksomheder – ARLA og DC
- detailhandlen
- forbrugerne

Licence to supply vil ofte være styret af den enkelte aftagers krav til produktets klimapåvirkning, bæredygtige produkter, bæredygtig produktion og tilhørende dokumentation.

Landmænd med flere aftagere kan derfor risikere at blive mødt af flere og forskellige rettede krav fra de enkelte aftagere, ligesom der ikke nødvendigvis er sammenhæng mellem bæredygtige initiativer og krav under licence to produce og licence to supply.

Licence to produce og licence to supply, understøtter samlet landbrugsvirksomhedens forretningsmodel, så den bliver robust og fremtidssikret og sidst men ikke mindst attraktiv for "grønne investorer" og "grønne finansieringsmuligheder" – licence to get sustainable financing.

Landmanden, der ønsker at arbejde strategisk med fremtidssikring og styrkelse af sin forretningsmodel ved løbende at fokusere på bæredygtig udvikling, har forskellige strategiske indsatsområder:

- En indsats, der skal sikre at landbrugsvirksomhedens bæredygtighed og bæredygtige transformation – et licence to produce.
- En indsats, der skal sikre at landbrugsvirksomhedens afsætning – et licence to supply.
- En indsats, der skal sikre finansiering af de nødvendige investeringer i den bæredygtige transformation – et licence to get sustainable financing - under attraktive betingelser.

Denne inspirationsside fokuserer på tiltag, der kan motivere landmanden i den bæredygtige transformation, de to udviklingsscenarier og sætte det op mod de potentielle finansieringsmuligheder.

Målet med one-pageren er at komme med inspiration til landmandens fremtidssikring af landbrugsvirksomheden i forhold til produktion, afsætning og finansiering.

Licence to produce

Hvad skal der til for at få lov at producere på et landbrug nu og på sigt?

Helt grundlæggende skal det enkelte landbrug kunne fungere indenfor de gældende rammevilkår, herunder politikker, specifikationer, standarder, regler og lovgivning – det kaldes **virksomhedens compliance** – som er en forudsætning for en licence to produce.

Debatten om klima og bæredygtighed åbner op for nye muligheder for landbrugsvirksomheden i forhold til at få grønne og måske billigere realkreditlån, hvis landbrugsvirksomheden lever op til specifikke bæredygtige krav i forhold til den ikke lever op til de kommende bæredygtighedskriterier. Lige nu arbejdes der på en EU-taksonomi, hvor det forventes at hvis landbrugsvirksomheden ikke lever op til den, så vil det højst sandsynligt betyde højere finansieringsomkostninger og måske i værste fald ingen adgang til "grøn" realkreditfinansiering jf Kenneth Kjeldgaard, Formue & Finans. Det betyder ikke at landmanden ikke kan få et realkreditlån, men måske vil det blive et "brunt" realkreditlån, som relativt vil være dyrere for landmanden end et "grønt lån".

Samlet betyder ovenstående at landmanden og landbrugsvirksomheden skal være opmærksom på den EU-taksonomien som er på vej. EU-taksonomien vil dermed blive en forudsætning for et licence to produce – i en bæredygtig kontekst.

Debatten om bæredygtighed har inspireret mange landmænd til at arbejde med dels analyser af landbrugsvirksomhedens aktuelle bæredygtighed, dels indsatser der kan skabe en bæredygtig transformation af landbrugsvirksomheden. Baggrunde for indsatserne er for mange landmænd at få et overblik over virksomhedens bæredygtighed, men også få indsigt i hvor der er nogle lavt hængende frugter, der kan forbedre landbrugsvirksomhedens bæredygtighed.

Målet kan være at styrke forretningsmodellen i forhold til fremtidens øgede krav til bæredygtighed, f.eks. i forhold til

- at producere på en måde som finder balancen mellem maksimalt fokus på balancen mellem den miljømæssige, den sociale og den økonomiske bundlinje – samlet i et "grønt lederskab" af landbrugsvirksomheden.
- at tiltrække "grøn finansiering" og grønne investorer
- at sikre plantens overlevelse

Bæredygtighed og bæredygtig transformation stiller krav om en status på virksomhedens bæredygtighed, igangsatte bæredygtige udviklingsområder samt dokumentation og kommunikation til landbrugsvirksomhedens interessenter om hvad der arbejdes med i virksomheden. Der er mange forskellige værktøjer og metoder til dette, hvor følgende skal nævnes i denne sammenhæng:

- Virksomheden overordnet
 - Global G.A.P. – en certificering der oversætter forbrugernes krav til en god landbrugspraksis
 - Ø-mærket – er et dansk økologimærke med teksten “Statskontrolleret økologisk”, kan frivilligt sættes på økologiske fødevarer og visse økologiske non-food-produkter (fx økologisk hunde- og kattemad), når de er tilberedt under økologikontrol i Danmark
 - SDG 360 graders bæredygtighedsværktøj – bruges internationalt, på tværs af brancher og bygger på FN’s Verdensmål. Værktøjet giver en status på landbrugsvirksomhedens samlede bæredygtighed og anviser konkrete handlinger til at forbedre virksomhedens bæredygtighed.
 - Rise – er et internationalt anerkendt værktøj til landbrug og gartneri som via en ret omfattende og helhedsorienteret analyse kan fortælle hvor landbrugs-virksomheden er i forhold til bæredygtighed
- Kommunikation
 - ESG og CSR – kan f.eks. være en del af årsrapporten eller en selvstændig rapportering

Licence to supply

Hvad skal der til for at få lov at afsætte et landbrugs produkter, nu og på sigt?

Et er som landmand at få lov til at producere, et andet og lige så vigtigt forhold er at kunne afsætte sine produkter – licence to supply.

Som landmand træffes ofte et strategisk valg i forhold til afsætningskanal/aftager.

Hovedparten af landmændene leverer til de store danske fødevarevirksomheder, som over årene har defineret forskellige krav til deres leverandør, f.eks.:

- KIK – kyllinger
- Arlagården – mælk
- Danish Produktstandard – danske svineproducenters kvalitetsprogram

I løbet af 2019/2020 er der fra ARLA og DC kommet nye krav til leverandørerne i form af:

- a. Arla Klimatjek – målet er at øge indsatsen for at reducere CO2 aftrykket i mælkeproduktionen.

Se evt. Pressemeddelelse fra ARLA 13/11-2019

”NYT KLIMADATASÆT SKAL HJÆLPE LANDMÆND MED AT REDUCERE CO2E AFTRYK I MÆLKEPRODUKTION”

<https://www.arla.dk/artikler/klimatjek-satter-turbo-pa-co2-reduktionen/>

- b. DC – code of practice – målet er at leve op et forretningsmæssigt ansvar ved at drive DC som en forretning på en profitabel og bæredygtig måde, og ved at integrere miljømæssige, sociale og etiske overvejelser i DC’s forretningsaktiviteter og i hele DC’s værdikæde.

Se evt. Regelsæt for Danish Crowns leverandører af grise og søer, 2019
<https://www.danishcrown.com/media/1468/code-of-practice-2019.pdf>

- c. CSR-pork 4.0 – målet er at kunne levere svinekød med dokumentation omkring bæredygtighed og klimabelastning som kan styrke svinektorens bæredygtighed og konkurrenceevne.

Se evt. Dokumenteret bæredygtighed og ressourceoptimering i hele svinekødets værdikæde / CSR-Pork 4.0, 25/9-2020

<https://mst.dk/erhverv/groent-virksomhed/groent-udviklings-og-demonstrationsprogram-gudp/gudp-projekter/2016-projekter/dokumenteret-baeredygtighed-og-ressourceoptimering-i-hele-svinekoedets-vaerdikaede-csr-pork-40/>

Et færre antal landmænd har valgt at levere direkte til f.eks. detailhandlen og forbrugerne. Her vil kravene til landbrugsvirksomheden være meget specifik i forhold til den enkelte aftager. Generelt er der fokus på sunde fødevarer, dokumentation, dyrevelfærd, økologi, lokal produktion og i stigende grad miljø, klima, natur og biodiversitet

1. Licence to get sustainable financing

Hvad skal der til for at tiltrække "grøn finansiering og grønne investorer" nu og på sigt?

Landmænd der ønsker at arbejde med bæredygtighed og bæredygtig transformation, søger ofte efter finansielle samarbejdspartnere, der enten kommer med viden om bæredygtighed og bæredygtig transformation og/eller "grønne penge".

"Grønne" finansielle samarbejdspartnere forventes at vurdere virksomheden via en udvidet **due diligence** analyse (se evt. <https://www.danskerhverv.dk/presse-og-nyheder/nyheder/eu-regulering-af-baeredygtighedsområdet-hvor-peg-det-hen/> 28/6-2020).

Der forventes nye regler fra EU i forhold til lovpligtig diligence (nødvendigt omhu) på miljø- og menneskerettighedsområdet i 2021, og dertil forventes fokus fra finansielle samarbejdspartnere på virksomhedens governance, virksomhedens forretningsmodel, virksomhedens risici, virksomhedens strategi, virksomhedens økonomiske performance/soliditet og virksomhedens compliance (Anne-Louise Thon, SDG Lead 2019/2020) – dvs. en fællesmængde af licence to produce og licence to supply på et strategisk niveau.

SDG Lead opsummerer 14/9-2020:

- a. *Bæredygtig finansiering har til formål at integrere bæredygtighedshensyn i finansielle produkter og services til gavn for både investorer og samfundet. Det indebærer et stigende udbud af bæredygtige investeringsprodukter.*

- b. Bæredygtige tiltag, der tiltrækker kapitalinvesteringer

- i. **Bæredygtighed og finansielle afkast driver investeringsvalg**

Overvejelser fra investor

- Kulstofudledning
- Brug af ressourcer
- Nedsættelse af affald
- Kompensation
- Produkter
- Ligestilling

- c. Tematiske tiltag, der tiltrækker kapitalinvesteringer

- i. **Målttede temaer og finansielle afkast driver investeringsvalg**

Løsninger til

- Klimaændringer
- Uddannelse
- Helbred og Velvære
- Plastik
- Affald
- Mad systemer

2. Hvad kan jeg gøre som landmand?

Det er vigtigt at få afklaret hvordan man som landmand vil arbejde med sin virksomhed. Der er en strategiproces et godt bud.

De strategiske spørgsmål, der skal arbejdes med er:

1. Hvad er landbrugsvirksomheden sat i verden for? (mission)
2. Hvad går vi ikke på kompromis med? (værdier)
3. Hvor vil vi hen med virksomheden? (vision)
4. Hvad er succes for os og hvordan måler vi det? (mål)
5. Hvordan kommer vi i mål? (strategiske initiativer)

Arbejdet med bæredygtighed og bæredygtig transformation er meget strategisk, langsigtet og værdibåret, men er der en gennemarbejdet, klar, veldefineret strategi og en landmand, der brænder for "grønt lederskab" og arbejdet mod en bæredygtig landbrugsvirksomhed, så er der flere gode eksempler i dansk landbrug på succes.

SEGES - Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.
 Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000 - F: +45 8740 5010 - E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov. SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.